

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Virtvtes Theologicæ. Libro Triplici Fidei, Spei, & Charitatis materias expono

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

Caput 4. Circa Naturam, seu Essentiam Spei in communi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80695](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80695)

Et Charitas per quodvis lethale piaculum: Ergo & spes per quolibet desperationis actum; nam desperatio directe spei opponitur. Omnes sic.

¹⁹
De Prasump-
tione.

Præsumptio vero est affectus, quo speramus aliquid à Deo inordinate. Duplex est, una, qua quis inordinate propriæ virtuti innititur, verbi gratiâ, si præsumat, se aliquid posse præstare, quod supra eius vires sit, quo pacto Pelagiani præsumebant, se posse propriis viribus sine Dei gratia præcepta omnia servare, ac beatitudinem mereri. Altera qua quis inordinate divinæ misericordiæ, ac potentiæ innititur: verbi gratiâ, si speret, se posse à Deo remissionem peccatorum sine penitentia, aut sine operibus bonis beatitudinem promereri. Quod agunt illi, qui suis in criminibus perseverant, sperant tamen, se posse per infinitam Dei misericordiam, ac pietatem saluari. Semper huiusmodi præsumptio est mortalis, nec parvas materias exculare potest, sed solus plene deliberationis defectus. Quia sic præsumens, de Deo falso iudicat, posse beatitudinem assequi absque meritis à divina providentia, ac iustitia institutis, unde gravissime utrumque leditur attributum. Sanchez libro secundo, Dealogi capite 34. numero septimo, Bannes 2.2. quæstion. 21. artic. 2. dubio 2.

Est hoc peccatum contra Spiritum Sanctum, sicut & desperatio. Quia contemnit quoad exercitium divinum auxilium. Minus autem grave est, quam Desperatio. Quia non tam graviter spei opponitur: desperatio enim tollit misericordiam, præsumptio vero punitionem. Oriturque vitium ex superbia. D. Thom. 2.2. quæstione 14. articulo secundo, & quæstione 21. articulo secundo, & quarto, & omnes communiter.

Potest Præsumptio, (sicut & desperatio) cum hæresi, & sine hæresi reperiri: tunc est simul cum hæresi, & per consequens cum duplici culpa, quando est error in intellectu, quo quis crederet, beatitudinem absque penitentia, & meritis obtinendam: vel solis propriis operibus absque Dei gratia; tunc vere est sine hæresi, quando non oritur ex illo iudicio, sed ex hoc: Deus pro sua ineffabili misericordia mihi mea crimina etiam sine penitentia condonabit. Porro si peccatum præsumptionis hæresim involvat spem corrumpit. Quia tollit Fidem, quæ est spei fundamentum. At sine hæresi sumptum, non tollit spem, ut si quis delinquat contra spem, quia præsumit de Dei misericordia quod in peccato morietur, & simul vult in peccato persistere. Turrian. 2.2. q. 21. a. 2. & alij.

SECTIO SECUNDA.

De Spe, Dubia.

CAPVT IV.

Circa Naturam, seu Essentiam Spei in communi.

DUBIUM I.

An Sperare sit actus voluntatis?

²²
Status qua-
sitionis.

In triplici Dubio proximo loquor de Spe in communi prout abstractum à divina, seu Theologica, qua speramus à Deo: & à spe humana, qua ab homine speramus. Quæserim in primis, Vtrum sperare sit actus intellectus, an voluntatis?

²³
Est actus intellectus, non voluntatis, sed intellectus, quo iudicamus, nobis futurum esse aliquid bonum. Quia qui iudicat, bonum aliquid sibi futurum, dicitur, bonum id sperare: & qui sibi non futurum iudicat illud bonum, dicitur, illud de sperare. Sic nonnulli, quos pressis nominibus memorat Gaspard. Hurtado de Spe, disput. 1. difficult. 1.

Non est actus intellectus, sed voluntatis. Quia si esset actus intellectus, maxime esset iudicium, quo iudicamus bonum aliquid nobis esse futurum: iudicare autem id, non est sperare; nam qui id iudicat, non sperat, si bonum illud non desiderat: & qui iudicat, aliquid bonum sibi non futurum, non dicitur illud de sperare, si intendat, & conetur, illud adipisci. Ergo actus Spei est actus voluntatis, & non quicumque, sed quo nobis desideramus bonum aliquid adipisci. Ita Hurtado citatus, & iam Theologi omnes.

Hoc certum mihi. Annoto autem, nonnullos hæreticos asseruisse, non distingui actum spei ab actu fidei. Quia in Scriptura aliquando si-
des sumitur pro spe: unde colligunt spem non esse actum voluntatis, siquidem fides ad intellectum pertinet. Profecto actum spei non esse actum intellectus, qui est fidei, significat Paulus 1. Corinth. 13. dum ait, Nunc autem manent Fides, Spes, & Charitas tria hæc. Vbi distinguit aperte spem à fide. Quod si aliquando fides in Scriptura sumitur pro spe, scilicet, ideo est, quia spes est quasi fructus & effectus fidei.

DUBIUM

DUBIVM II.

An actus sperandi addat aliquid supra id quod sufficit ad boni futuri desiderij rationem?

²⁶ Commune est, sperare esse actum prosecutionis circa bonum: & non esse gaudium, seu delectationem circa bonum praesens seu possessum: neque esse amorem circa bonum secundum se; sed esse desiderium circa bonum, ut futurum, seu adipiscendum. Quia spes, ut ait Tul. *question. 4. Tuscul.* est *Spectatio boni futuri*. Quaelicet itaque, an actus sperandi addat aliquid supra id, quod sufficit ad desiderium boni futuri?

²⁷ Nihil addit, ac proinde quodcumque desiderium boni futuri est actus sperandi. Quia si spes adderet aliquid supra id, quod sufficit ad desiderij boni futuri rationem, maxime quia spes versatur circa bonum habens arduum: at ob hoc nequit addere quidem, neque à desiderio distinguere; arduitas enim non est ratio pertinens ad obiectum actus sperandi, quia non est bonitas, sed potius difficultas, & molestia retrahens voluntatem ab sperando; actus autem non distinguitur nisi ob rationes in obiecto distinctas. Sic Gabriel. in 3. *diffin. 26. qu. unic. artic. 1.* Almain. *quest. 2.* Caietan. 2. 2. *quest. 18. artic. 1.* Fanet D. Augustin. in *Enchirid. cap. 8.* dum ait, *Spem esse desiderium boni futuri pertinentis ad sperantem.*

²⁸ Aliquid addit supra id, quod sufficit ad rationem desiderij boni futuri, ac proinde non quodcumque desiderium boni futuri est sperandi actus. Quia sperare non est quodcumque desiderium boni futuri, seu adipiscendi: sed est desiderium efficax; nam qui tantum inefficaciter desiderat aliquid bonum adipisci, non dicitur, illud sperare: At quodcumque desiderium non est efficax boni futuri, seu adipiscendi illud est efficax desiderium, quo quis tendit in bonum arduum, seu difficile quoad adeptionem; bonum enim, quod in sui adeptione non est arduum, non dicitur sperari, seu expectari, sed tantum desiderari; & quia voluntas nequit efficaciter tendere ad adipiscendum bonum arduum nisi insurgendo, ac se erigendo, & quasi se exerendo contra eiusmodi arduum: ideo actus sperandi est desiderium efficax, quo voluntas animose, & erecte in bonum arduum tendit. Ita Suarez de Spe, *disp. 1. sect. 1.* Lorca *disp. ut. 1.* Turrian. 2. 2. *disp. 60. dub. 1.* Becan. de Spe, *cap. 17. quest. 4.* Granad. *tract. 1. disp. 3.* Adamus *question. 1. dub. 1.* & alij communiter.

²⁹ Cum his sentiens, affirmo, in voluntate circa bonum, quod est obiectum actus prosecutionis ipsius, esse actus in triplici differentia. Alius namque est circa bonum, ut praesens, seu adeptum, qui dicitur gaudium, seu delectatio; alius est circa bonum ut futurum, seu adipiscendum, qui dicitur desiderium; & alius est circa bonum secundum se, pro ut distrahatur à praesenti, & à futuro, qui dicitur amor. Igitur sperare, est actus prosecutionis circa bonum, ut futurum, seu adipiscendum; quia Spe expecta-

mus adipisci bonum: siue desiderium; attamen supra id, quod ad desiderium sufficit, addit aliquid, nempe esse efficax, quo quidem efficaci desiderio tendimus in bonum futurum arduum, seu difficile quoad adeptionem; quia bonum, quod in sui adeptione arduum non est non dicitur sperari, sed tantum desiderari, ut secundum sententiam fert fundamentum.

DUBIVM III.

An bonitas obiecti, quod speratur Spei sit obiectum formale?

³⁰ Materiale Spei obiectum est bonum ipsum, quod speratur adipiscendum. In hoc Doctores conveniunt, dubitant vero quodnam sit obiectum formale, seu quo? Num sit bonitas obiecti, quod adipiscendum speratur?

³¹ Non est obiecti quod speratur bonitas, sed ipsa persona potens conferre bonum, quod speratur. Quia actus Spei innititur personae, à qua speratur bonum; ideo enim desiderium efficax boni iudicati futuri ab altero dicitur spes, quia est à altero: ergo persona à qua speratur bonum, est motuum, seu obiectum formale sperandi. Sic Vasquez *part. 1. lib. 84. cap. 1. & 1. 2. disp. 40. cap. 2.* Turrian. *disputatione 60. dubio 1.*

³² Est bonitas obiecti, quod speratur, non ipsa persona potens conferre eiusmodi bonum. Quia bonitas rei, quae concupiscitur, est quae movet ad rem ipsam concupiscendam. Ideo enim concupiscimus rem aliquam, vel quia est honesta, vel quia est delectabilis, vel quia est utilis: Ergo bonitas rei, quae actu spei concupiscitur est obiectum, seu motuum formale quo ipse actus spei. Ita Suarez de Spe, *disputatione prima, sectione tertia, Coninch. disp. 19. dub. 1.*

³³ Ego autem existimo, obiectum motuum, seu formale cuiuscumque actus spei esse triplex, sicut & triplex est obiectum materiale. Actus enim spei, ut habet rationem, seu respectum concupiscentiae, ac desiderij boni futuri, habet pro obiecto materiali rem ipsam bonam quam speramus: & pro motivo habet bonitatem illius rei bonae; quia eius bonitate allicimur ad eam concupiscendam. Et idem actus spei, ut habet rationem, seu respectum concupiscentiae, & desiderij ab altero, habet pro obiecto quasi materiali personam ipsam, à qua res illa speratur: & pro motivo, seu formali obiecto potentiam ipsius personae; quia ideo movemur ad considerandum rem illam ab ea persona, quia persona haec est potens, seu habet potentiam ad rem illam conferendam: & non quia persona illa sit benigna, aut fidelis, quavis haec conducat ad formandum iudicium utritationis boni.